

МИННИЯТ БРАНШ СЕ ТРАНСФОРМИРА С БЪРЗИ КРАЧКИ

Ресурсният национализъм и протекционизъм със сигурност ще поставят все повече предизвикателства пред развитието на бизнеса, казва проф. д.т.н. инж. Николай Вълканов, председател на Българска минно-геоложка камара

– Г-н Вълканов, битова мнението, че минната индустрия няма бъдеще в контекста на развитието на технологиите, изкуствения интелект и зелената икономика. Колко години остават на сектора, в който работите?

– Кратко и ясно отговорът е, че колкото по-зелени ставаме, толкова повече ресурси ще ползваме. Колкото повече развиваме технологиите и разчитаме на изкуствения интелект, толкова повече ще се вглеждаме в минералите и ще разчитаме на техните уникални свойства. Бъдещето изисква мини.

Парадоксално е, че за модерния човек мините сякаш са наследство от един свят, в който няма модерни технологии. Ако само си позволим да помислим рационално, веднага става ясно, че в основата на всеки технологичен скок от края на каменната ера до днес е добивът на руди и производството на метали. Ние сме напълно зависими от природните ресурси – превръщаме ги в полезни за нас материали и продукти. Нужно е само да се огледаме – всичко, с което сме заобиколени, е продукт или на минната индустрия, или на селскостопанската. И ако древните са били първи с достъп до суровините в естествения им вид, то намирането и разработването на нови находища днес изисква огромно количество отговорност, знания, умения, техника и капитали.

– Ако, според Вас, не трябва да отписваме добивния бранш, то как той се променя и ще се променя, за да остане жизнеспособен?

– Минният бизнес е свързан с огромен риск от фазата на търсене и проучване до закриването и рекултивацията на даден минен обект. За да е жизнеспособен, на първо място, бизнесът трябва да е финансово устойчив, т.е. да има и да привлича достатъчно инвестиции. Търсенето на

суровини е силно променливо, цените на металите се колебаят в широки граници. Трябва да може да се предвиди какво ще се търси за период от минимум 10 години в бъдещето, защото докато един рудник бъде изграден, може да се окаже, че няма икономически смисъл от него. Дори и базови метали като желязо, мед, алуминий, които са толкова важни за производството на практически всичко по света, че нуждата от тях

винаги е налична, могат да бъдат засегнати от икономическа криза. Спомнете си кризата през 2008 г., която доведе до срив в цените и покоси много минни компании. Именно тази криза показва кои са ключовите фактори за оцеляване и очерта посоката за развитие – ефективност на производството, гъвкавост и способност за бърза адаптация към променяща се законова среда и очакванията на обществото, технологично обновяване, добра подготовка на кадрите.

Хубавата новина е, че минният бранш се трансформира с бързи крачки. Само за няколко години вече виждаме приложението на дигитални технологии в добива, индустрията е отворена към колаборации в различни сфери, които добавят стойност по цялата верига. Все повече примери има от световната минна индустрия и от България по посока кръгова икономика и рационално използване на отпадъци – едно от най-големите предизвикателства в бранша.

– Минната индустрия е от малкото, които не изпитват проблеми с кадрите. На какво се дължи това и докога ще продължи, ако се засили тенденцията за все по-голямо автоматизиране на процесите? Ще изместят ли роботите хората в мините?

– Квалифицираните хора са в основата на успехите на бизнеса. За членовете на Българската минно-геоложка камара инвестициите в обучение са сред водещите приоритети както в рамките на компаниите, така и към подрастващите в училище. Минерално-суровинният бранш е доайен в дуалното обучение. 315 ученици се обучават в различни специалности в Мадан, Панагюрище, Златица, Ветово и Сеново. Първите 27 ученици се дипломираха тази година в „Асарел Медет“. Минните компании „Горубсо Мадан“, „Дънди Прешъс Метал“, „Елаците Мед“, „Каолин“ имат вече значителен опит в подготовката на специалисти чрез практика в производството. Освен това взаимодействието между минния бизнес и академичното образование е много добре развито. Тук мога да спомена инвестициите в материално-техническата база в Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“, работата по научноизследователски проекти, практиките и стажовете, от които студентите и бизнесът имат взаимна полза. Бизнесът отделя и трябва да продължи да отделя огромни средства за подготовка на кадри, защото роботите няма да изместят хората, но ще поставят различни и все по-предизвикателни изисквания към уменията и знанията ни.

Роботите няма да изместят хората, но ще поставят все по-предизвикателни изисквания

– В последните години се разкри особената важност на т. нар. редкоземни минерали. САЩ и Китай спорят за тях, но възможно ли е европейският минен сектор, и в частност българският, да се намесят в тази ниша, или разходите за проучване, извличане и преработка не оправдават подобна инвестиция?

– Европа в много отношения води световната минна индустрия – ще спомена технологии и новости в методите на работа, изискванията за здраве и безопасност при работа, акцента върху опазването на околната среда, поддържането на диалог с различни заинтересовани страни. В България минната камара има Стандарт за устойчиво развитие, с който браншът надскача законовите изисквания и прави стъпка дружествата членове да увеличат стойността си в дългосрочен план, като идентифицират, измерват и намаляват икономически, социални и екологични рискове, създавайки печеливши решения за местните и глобалните предизвикателства. Това е добра предпоставка за привличане на интерес към търсещи дейности и разработване на нови проекти, включително за суровини, които се считат за стратегически. Макар и не много голям, България има потенциал, който може да се развие. За да се случи това обаче, трябва да има доверие между гражданите и институциите, добър диалог и готовност за изпълнение на минната стратегия.

– Колко силно влияят на добивната индустрия несигурността на световната свободна търговия и засилващият се протекционизъм и каква е Вашата прогноза за средата за правене на бизнес в международен мащаб през следващото десетилетие?

– Несигурността в световен план води неминуемо до реакции на пазара за минералните суровини. Увеличават се рисковете, достъпът до капитали също се влияе. Ресурсният национализъм и протекционизъм със сигурност ще поставят все повече предизвикателства пред развитието на бизнеса. Търсенето и потребностите на света от минерални суровини ще расте особено под натиска на мерките за намаляване на въглеродния отпечатък и мерките за климата. Минната индустрия като базова има огромна роля в този процес и не само като производител на суровините. Роля индустрията ще има и като повишава отговорността, с която работи по отношение на околната среда, рециклирането, въвеждането на нови технологии в добива и преработката. ■